

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

محمد طاهر - امریکا

۲۹ اپریل ۲۰۲۲

جنبش زنان و طالبان

بخش ۱۰

برقع (حجاب ، چادری)

چادری یا برقع در واژه یاب دهخدا به معنای روی بند زنان، روپوش، نقاب، حجاب، پرده، رو بنده ، برکه و ... آمده است. برقع عربی شده کلمه بورک ترکی به معنای کلاه است . بورک در لباس های ترکان قدیم برای پوشاندن سر یا چهره گفته می شد، پوشاننده ای از جنس پارچه نازک بود که برخی از زنان مسلمان با آن چهره خود را می پوشاند. این پوشش بیشتر در افغانستان، پاکستان، ایران، عربستان، کویت، امارات متحده عرب ، یمن، بحرین، مصر ، عراق، اندونزی ، الجزایر ، لیبیا ، غنا، نیجریه ، فلسطین ، تونس ، ترکیه، سیستان و بلوچستان ، رایج است و در اروپا، امریکا و استرالیا بعضی زنان مسلمان نیز حجاب اسلامی می پوشند.

بعضی از کشور های اسلامی پوشیدن رو بنده را ممنوع ساخته است و در بخشی از کشور های عربی پوشیدن برقع بیشتر جنبه تزئینی دارد. امارت طالبان ، پوشیدن رو بنده یا چادری از نوع بسیار غیر انسانی را که سر تا پای زن را مانند خیمه پوشش می دهد و زنان از پشت جالی مربع شکل که به اندازه چشمان شان ساخته شده است به بیرون نگاه می کنند که پیش پای شان کمتر قابل دیده بوده و راه رفتن برایشان دشوار می باشد، به نام حجاب اسلامی بر زنان افغانستان جبراً تحمیل کرده اند.

تمام ادیان متناسب با مقتضیات زمان حفظ حجاب و پوشش را برای زنان در نظر گرفته بودند. در کتب دینی زردشت پوشش صورت زنان را پسندیده می دانستند و چهره نمائی زنان را علت گمراهی مردان می داند، زنان در دوره کیانیان، اشکانیان و ساسانیان از رو بنده استفاده می کردند. پوشاندن چهره در میان زنان عبرانی و دیگر زنان یهودی رایج بوده ولی فرا گیر نبوده است ، زنان پیامبران با چهره پوشیده در میان مردم حاضر می شدند. در بعضی از کتب دینی عهد عتیق مانند اشعیا ، به فرستادن عذاب بر دختران صیهون (واژه عبری است که در کتاب مقدس از آن در اشاره به شهر اورشلیم و نام کوهی در آن شهر گفته می شد) به دلیل چهره آرائی در برابر بیگانگان اشاره ای رفته است. و در شولحان عاروخ (کتاب دینی یهود) پوشاندن چهره زنان لازم دانسته نشده است، هر چند این کار سنت زنان پاکدامن دانسته شده است.

در قرآن هیچ اشاره صریحی به پوشش صورت، نشده است. در میان علمای اهل سنت در باره پوشاندن چهره اختلاف نظر وجود دارد. در مذاهب مالکی، حنفی، شافعی، حنبلی و سلفی پوشاندن چهره زن واجب شمرده نمی شود تنها در حنبلی سلفی، چهره و کفین نیز عورت شمرده می شود و پوشاندن آن برای زنان واجب شمرده شده است. در دوران امویان، خلافت عباسی و عثمانی، پوشاندن صورت زنان اهمیت داشت.

مجسمه ای که ۳۵۰ سال قبل از میلاد مسیح از بندر غربی ترکیه کشف و در موزیم لوور پاریس نگاهداری می شود، پارچه نازک که به شکل حجاب صورت، بینی، لب ها، زرخ و کومه های او را پوشانده است، می رساند که در امپراتوری بیزانس، یونان، روم، هندوستان، مصر و ... زنان چهره شان را در برابر مردان بیگانه می پوشانیدند.

از نظر تاریخی، شکل نوین پوشش تحت عنوان بی حجابی از قرن نوزدهم آغاز شد. پس از رنسانس و انقلاب علمی-صنعتی به ویژه پس از جنگ جهانی دوم در سال ۱۹۴۴ میلادی با وقوع نهضت به اصطلاح «آزادی زنان» کنار گذاشتن حجاب مورد تشویق و تکریم قرار گرفت. به گفته ویلیام جیمز دورانت (تاریخ نگار، نویسنده و فیلسوف امریکایی ۱۸۸۵-۱۹۸۱) کارخانه داران بزرگ برای استفاده از نیروی کار ارزان قیمت زنان و حضور آنان در محیط کار، تبلیغات وسیعی را آغاز کردند و موجی جدید به وجود آوردند که نهضت زنان برای آزادی نامیده شد و در باره ضرورت آن تبلیغات وسیعی در مطبوعات انجام گرفت. (لذات فلسفه ص ۱۵۱).

حربه بی حجاب کردن زنان حتی سبب سقوط و به انحطاط کشانیدن حکومت های استعماری تمدن بزرگ اندلس که مرکز کسب دانش و سرچشمه نهضت عظیم علمی و فکری رنسانس بود، کشیده شد. در کشور های اسلامی مقاومت های زیادی جهت حفظ حجاب توسط زنان در الجزایر، ترکیه ایران و افغانستان صورت گرفته است. نخستین کشور اسلامی که به صورت رسمی و پولیسی رو پوشی بانوان را ممنوع کرد افغانستان بود.

تصمیم برداشتن داوطلبانه چادری، بار نخست در زمان شاه امان الله در افغانستان گزارش شده است. چنان که ملکه ثریا پس از بازگشت از سفر اروپا مقاله ای در «امان افغان» نوشت و پوشیدن چادری را برای زنان از لحاظ صحی مضر دانست، ملکه افغانستان پوشیدن چادری را که مانع تنفس هوای آزاد گردیده و سبب مریض زنان می شود، نکوهش کرد و عنعنه پوشیدن چادری در افغانستان را که با گذشت زمان شکل مذهبی را به خود گرفت. در مقاله ایشان این که پوشیدن چادری از کجا وارد افغانستان شده است را زیر سؤال برد. ملکه ثریا نخستین زن افغان بود که رفع حجاب کرد، او معتقد بود که زنان روپوش مخصوص در سر کنند تا موهای شان را بپوشاند، نه این که با پوشیدن برقع و دولاق که زن را از فرق سر تا شست پا در خود می پیچد.

امان الله مبادرت به رفع حجاب زنان کرد. در خیابان های کابل، بر روی تابلو ها نوشته بودند که «هیچ زنی با برقع از اینجا عبور کرده نمی تواند». کشف حجاب و تغییرات اجتماعی نارضایتی روحانیون را بیشتر و زمینه سقوط نظام امانی توسط شورشیان را مساعد ساخت. در نظام های پسا امان الله خان، پوشیدن برقع و دلاق دوباره اجباری شد.

دور کردن چادری در واقع بر می گردد به نیاز و خواستگاه اصلاحات اجتماعی که ناگزیر می شود حضور زن در اجتماع را بپذیرد. یکی از اقدامات اجتماعی حکومت سردار محمد داوود رفع محدودیت برقع و دولاق به طور بی سر و صدا در کابل بود. البته اعضای خانواده سلطنتی میان خود به نتیجه ای رسیده بودند که محتاطانه دست به عملی شدن این اقدام زدند. چنان که زینب داوود و ملکه حمیرا بدون چادری در کنار شاه و سردار داوود در یکی از محافل که نظامیان و همسران شان بدون چادری در آن شرکت نموده بودند، ظاهر گردیدند. از طرف سردار داوود در حلقه های محدودی از نظامیان در مورد چنین تصمیم به گونه تلویحی یاد آوری شده بود. واکنش خشم آلود محافظه کاران دینی را

سردار داوود از تجارب دولت امانی در وقت اقدام به رفع حجاب مد نظر داشت. چنان که به واکنش های معترضانه ای در قندهار و شورش صافی ، با نیروی قهری نظامی برخورد کرد و آن اعتراضات را سرکوب نمود. رفع حجاب فراز و نشیب های فراوان را در تاریخ معاصر افغانستان ثبت دارد. در شهر ها ، اکثریت زنان برقع و دلاق نمی پوشیدند. در اطراف و دهات ، زنان به طور معمول از لباس های محلی که سرا پای وجود شان را پوشیده بود استفاده می نمایند . ولی روی یا صورت شان همیشه بدون روبنده است ، اما در مواقع خاص از نزدیکترین عضوی مرد خانواده نیز با کشیدن پرده، چادر، و یا از عقب دروازه و کلکینچه صحبت می نمایند. در نظام های اسلام گریان افراطی، حجاب زنان اجباری گردید، و زنان از کار ، تحصیل نیز محروم گردیدند.

ادامه دارد

از منابعی که در این نوشته استفاده شده است:

روبنده ، بررسی تاریخچه پوشش، و جیمز دورانت - ویکی پدیا (دانشنامه ای آزاد)
ملکه ثریا، نخستین همسر یک شاه افغانستان که کشف حجاب کرد. نسرین نوا، بی بی سی دری.
صدارت سردار محمد داوود خان ، جامعه و فرهنگ ، دویچه وله - دری.

۲۶ اپریل ۲۰۲۲